

คณะศิลปกรรมศาสตร์ และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science อักษรย่อ FACS เป็นนามที่ถูกตั้งขึ้น ตามประกาศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การเปลี่ยนชื่อส่วนงานภายในของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2563

ทั้งนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มีจุดกำเนิดจากการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ กับมนุษย์ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม หรือ มศว มหาสารคาม เปิดการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ.2512 โดยมี อาจารย์อาคม วรจินดา เป็นอาจารย์ผู้สอน ต่อมาในปี พ.ศ.2516 ได้เปิดการสอนวิชาโทศิลปศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูณี พันทวี ร่วมเป็นแกนนำ อาจารย์ทั้งสองท่านได้สร้างบทบาททางศิลปะและวัฒนธรรมให้กับมหาวิทยาลัยจนเป็นที่ยอมรับ และเปิดหลักสูตร วิชาเอกศิลปศึกษาขึ้นในปี พ.ศ.2523 (รุ่นสุดท้ายปีการศึกษา พ.ศ.2541)

ภายหลังจากที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ได้แยกตัวเป็นมหาวิทยาลัย มหาสารคาม เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2537 โดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งได้ประกาศใน พระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 54 ในปีการศึกษา 2538 นั้น คณะอาจารย์สาขาศิลปศึกษา ก็ได้เปิด หลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรมขึ้นอีกหลักสูตรหนึ่งในปีการศึกษา พ.ศ.2539 เป็นหลักสูตรที่มีนิสิตและบัณฑิต เพียงรุ่นเดียว ด้วยในปีต่อมา (ปีการศึกษา 2540) หลักสูตรจิตรกรรมได้ถูกปรับเป็นหลักสูตรทัศนศิลป์ ในปี เดียวกันนี้เอง สาขาวิชาศิลปศึกษาได้รวมกันกับหลักสูตรสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ตั้งเป็น “ภาควิชาทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง” สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และได้สร้างหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ขึ้นมาใน ภาควิชาในปี พ.ศ.2540 นั่นเอง ทำให้ภาควิชาทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง จึงมี 3 กลุ่มสาขาวิชา คือ ทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์ พร้อมกันนั้น ก็ได้รวมตัวกันเป็นแกนนำสำคัญในการนำเสนอ โครงการ จัดตั้งคณะใหม่ โดยร่วมกับ ผศ.ทรงคุณ อรรถากร สถาปนิกที่มาเปิดหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ รวมตัวกัน เป็นโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลิตบัณฑิต ปริญาตรี 5 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์ สาขาวิชานาฏศิลป์ สาขาวิชานฤมิต ศิลป์ (แรกที่เดียวสาขานฤมิตศิลป์อยู่ในการกำกับดูแลและจัดการสอนโดยอาจารย์สาขาทัศนศิลป์) และ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

ปี พ.ศ.2543 สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ได้แยกตัวไปจัดตั้งคณะใหม่ โดยได้ขอหลักสูตรสาขาวิชา นฤมิตศิลป์จากทัศนศิลป์ไปสังกัดด้วย และได้รับอนุมัติจัดตั้งเป็นคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ฝั่งเมืองและนฤมิต ศิลป์ ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2543 โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงดำเนินการโดย 3 สาขาวิชา หลัก คือ ทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และ นาฏศิลป์ และได้เสนอขอเป็นคณะวิชา ซึ่งนายมีชัย ฤชุพันธุ์ นายกษภ มาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ออกประกาศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 เรื่อง “จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์” โดยไม่เป็นส่วนราชการตามความในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2537 ความว่า

“โดยที่เป็นการสมควรให้จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2537 และมติสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 2 / 2545 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 อนุมัติ ให้จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ เรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Faculty of Fine and Applied Arts” โดยไม่เป็นส่วนราชการตามความในมาตรา 6 และ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2537 ให้มีหน้าที่จัดการศึกษาทำนองเดียวกันกับคณะ”

ทั้งนี้ สภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการประชุมครั้งที่ 11/2545 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2545 ได้มีมติให้จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ (Faculty of Fine and Applied Arts) เป็นส่วนงานภายในของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ.2545 (ตั้งได้นำเสนอไว้ตอนต้น) ประกอบด้วย 3 ภาควิชา คือ ภาควิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ และภาควิชานาฏศิลป์ โดยมี ศาสตราจารย์มนตรี จันทนะผะลิน ศิลปินแห่งชาติเป็นคณบดีท่านแรก ครั้นต่อมา ภาควิชาดุริยางคศิลป์ ก็ได้แยกตัวไปตั้งเป็นวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ได้รับการอนุมัติตั้งเป็นวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ โดยมติสภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2550

หลังจากวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2550 คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่เหลือเพียง 2 ภาควิชาคือ ภาควิชาทัศนศิลป์ กับ ภาควิชาศิลปะการแสดง มีหลักสูตรระดับปริญญาตรี สองสาขา คือ สาขาทัศนศิลป์กับ สาขาศิลปะการแสดง ปริญญาโท 2 สาขา คือ สาขาทัศนศิลป์ กับสาขาการวิจัยศิลปกรรมศาสตร์ ปริญญาเอก 1 สาขา คือ สาขาการวิจัยศิลปกรรมศาสตร์ กระนั้น คณะภายใต้การนำของ ศาสตราจารย์มนตรี จันทนะผะลิน ก็ได้พัฒนาความเข้มแข็งด้านศิลปกรรมศาสตร์อย่างโดดเด่น โดยเฉพาะความร่วมมือกับประเทศเวียดนาม ได้บุกเบิกสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยศิลปะเว้ ส่งผลให้มีนิสิตปริญญาโทจากประเทศเวียดนาม เข้ามาเรียนที่หลักสูตรปริญญาโทสาขาทัศนศิลป์เป็นจำนวนรวม 100 คน ซึ่งได้กลายเป็นเครือข่ายการสร้างสรรค์ที่สำคัญระหว่างประเทศไทยกับเวียดนามตราบจนปัจจุบัน รวมทั้ง การเป็นศูนย์กลางของสมาคมศิลปินอีสานที่เชื่อมโยงกับศิลปินชั้นนำของประเทศ ทำให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ กลายเป็นศูนย์กลางความร่วมมือ การสร้างสรรค์ของศิลปินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ครั้นตั้งแต่ ปี พ.ศ.2558 เป็นต้นมา ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ คณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มีนโยบายปลดล็อกคณะศิลปกรรมศาสตร์จากคณะขนาดเล็กเป็นคณะขนาดกลางและพร้อมเติบโตเป็นคณะขนาดใหญ่ จึงได้เปิดหลักสูตรปริญญาเพิ่มอีก 1 สาขา คือสาขาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปรับใหญ่หลักสูตร ปริญญาโท ปริญญาเอกสาขาการวิจัยศิลปกรรมศาสตร์ เป็นสาขาการวิจัยและสร้างสรรค์ศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อตอบสนองการรับนิสิตได้กว้างขวางขึ้น เปิดและหลักสูตรปริญญาโทสาขา ศิลปะการแสดง พร้อมกับดำเนินวิสัยทัศน์ กำหนดตัวเองเป็น HUB และ NODE ทางศิลปกรรมศาสตร์ของประเทศ CLMTV&CN ได้ลงนามความร่วมมือกับสถาบันหลักทางศิลปะในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ ไทย เวียดนาม และจีน ส่งผลต่อความร่วมมือกับต่างประเทศ ในรูปแบบ Inbound และ Outbound และส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของนิสิตต่างประเทศทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาเป็นจำนวนมาก

ในปี พ.ศ.2563 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สัมพันธ์กับคณะศิลปกรรมศาสตร์ กับ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ กล่าวคือ สภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการประชุมครั้งที่ 6/2563 วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2563 ได้มีมติให้ความเห็นชอบในการยุบเลิกคณะวัฒนธรรมศาสตร์ เพื่อรวมกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในประกาศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การยุบเลิกคณะวัฒนธรรมศาสตร์เพื่อรวมกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ พ.ศ.2563 ลงวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2563

กล่าวสำหรับ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ (เดิม) มีพัฒนาการมาจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาखाวัฒนธรรมศาสตร์ เปิดสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2547 สภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้อนุมัติตั้งเป็นคณะวัฒนธรรมศาสตร์ สังกัดสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ในวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2554 โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร เป็นคณบดีท่านแรก ปี พ.ศ.2556 คณะได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี ศศ.บ.การจัดการวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม หลังจากมหาวิทยาลัยบังคับใช้เกณฑ์ประกันคุณภาพหลักสูตร พ.ศ.2558 ที่เข้มงวดด้านองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นต้นมา กอปรกับจำนวนบุคลากรที่มีจำนวนจำกัด ทำให้เกิดวิกฤติการเคลื่อนตัวไปข้างหน้า วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2563 สภามหาวิทยาลัยจึงมีมติให้ยุบรวมคณะวัฒนธรรมศาสตร์ เข้ากับคณะศิลปกรรมศาสตร์ ภายใต้การบริหารคณะจากคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ท่านเดิมในช่วงเวลาดังกล่าว คือ ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์

วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2563 สภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ประกาศแบ่งหน่วยงานภายในคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็น 2 ส่วน คือ สำนักงานเลขานุการคณะ ประกอบด้วย 2 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร และกลุ่มงานวิชาการและพัฒนานิสิต กับสามภาควิชา ประกอบด้วย 1) ภาควิชาทัศนศิลป์ ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตปริญญาตรีและปริญญาโทสาขาทัศนศิลป์ 2) ภาควิชาศิลปะการแสดง ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตปริญญาตรีและปริญญาโทสาขาศิลปะการแสดง และ 3) ภาควิชาวัฒนธรรมและการออกแบบ ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตปริญญาตรีสาขาการจัดการวัฒนธรรม และหลักสูตรการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่วนหลักสูตรปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาการวิจัยและสร้างสรรค์ศิลปกรรมศาสตร์ กับ สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่บูรณาการอาจารย์ผู้สอนร่วมกันทุกสาขา จัดเป็นหลักสูตรกลางอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานบัณฑิตศึกษาคณะ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เปลี่ยนชื่อคณะเป็น “คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์” ในการประชุมสภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครั้งที่ 7/2563 วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2563 ที่ได้มีมติเห็นชอบและออกประกาศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้เปลี่ยนชื่อ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (Faculty of Fine and Applied Arts) เป็น คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ (Faculty of Fine – Applied Arts and Cultural Science) ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2563 เป็นต้นไป อันเป็นไปตามข้อเสนอข้อที่ 2 ในมติสภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครั้งที่ 6/2563 ให้เพิ่มนาม “วัฒนธรรมศาสตร์” รวมกับคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็น “คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์”